

Cofnodion Cyfarfod y PWYLLGOR MOESEG A SAFONAU a gynhaliwyd yn hybrid yn Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron ac o bell drwy gynhadledd fideo ddydd Llun, 03 Ebrill 2023

YN BRESENNOL: Mrs Caroline White (Cadeirydd), Mr Alan Davies, Mrs Caryl Davies a Ms Carol Edwards (Aelodau Annibynnol)

Y Cynghorwyr Caryl Roberts a Gwyn Wigley Evans (Aelodau Etholedig)

Aelodau etholedig eraill a oedd yn bresennol: Y Cynghorwyr Elizabeth Evans, Wyn Evans a Gareth Lloyd.

HEFYD YN BRESENNOL:

Ms Elin Prysor (Swyddog Monitro)

Mrs Lisa Evans (Swyddog Craffu a Safonau)

Mrs Dana Jones (Swyddog y Gwasanaethau Democraidaidd a Safonau)

(2:00pm - 4.45pm)

1 Ymddiheuriadau

Ymddiheurodd y Cynghorwyr Delyth James a Jan Culley ynghyd â Mr John Weston am na fedrent ddod i'r cyfarfod.

2 Materion Personol

Dim.

3 Datgelu buddianau personol / buddiannau sy'n rhagfarnu

Datgelodd y Cynghorydd Caryl Roberts fuddiant personol a buddiant sy'n rhagfarnu ynghylch ceisiadau 7 (a) - 7(n).

Datgelodd y Cynghorydd Gwyn Wigley Evans fuddiant personol a buddiant sy'n rhagfarnu ynghylch ceisiadau 7 (a) - 7(n).

Datgelodd Mrs Dana Jones, Swyddog y Gwasanaethau Democraidaidd a Safonau, fuddiant personol a buddiant sy'n rhagfarnu ynghylch ceisiadau 7(q) - 7(x) a chymerodd Mrs Lisa Evans, Swyddog Craffu a Safonau, y cofnodion.

4 Cadarnhau cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Moeseg a Safonau gynhaliwyd 25 Ionawr 2023

PENDERFYNWYD cadarnhau bod cofnodion cyfarfod y Pwyllgor a gynhaliwyd ar 25 Ionawr 2023 yn gywir, yn ddibynnol ar wneud y newidiadau canlynol yn y fersiwn Saesneg:-

(i) newid y paragraff cyntaf yn eitem 5 i "*highest standards of conduct*"

(ii) ychwanegu “*the*” cyn “*Appendix*” yn y pedwerydd paragraff yn eitem 6; a
(iii) newid eitem 9 i “*in relation to dispensations*”.

5 Materion yn Codi

Hyfforddiant – Roedd hyfforddiant diweddarw wedi'i drefnu ar gyfer 18 Mai 2023. Roedd yr hyfforddiant yn orfodol ar gyfer Aelodau newydd ac roedd croeso i Aelodau eraill a oedd eisiau dod neu a oedd yn destun unrhyw gwynion.

Eitem 6 – Adroddodd y Swyddog Monitro y byddai'r Pwyllgor yn cofio cymeradwyo'r templed atodedig ar gyfer Arweinwyr y Grwpiau Gwleidyddol yn y cyfarfod a gynhaliwyd ar 25/1/23.

Yn dilyn trafodaeth â'r Cadeirydd, cynigwyd y dylid newid paragraff 12 fel a ganlyn:

o:

“Bydd Arweinwyr y Grwpiau yn paratoi eu hadroddiad ar gyfer cyfarfod cyntaf y Pwyllgor Moeseg a Safonau a gynhelir ar ôl 1 Ebrill bob blwyddyn;”

i: “Bydd Arweinwyr y Grwpiau yn paratoi eu hadroddiad ar gyfer y Pwyllgor Moeseg a Safonau ar ôl 1 Ebrill bob blwyddyn;”

Cytunwyd i gadarnhau'r newid a nodwyd y byddai gweithdy'n cael ei drefnu i drafod y ddogfen hon ymhellach gydag Arweinwyr y Grwpiau.

Eitem 17 - Cynhaliwyd cyfarfod Fforwm Cadeiryddion Pwyllgorau Safonau Cymru ddau ddiwrnod ar ôl cyfarfod diwethaf y Pwyllgor. Byddai'r cyfarfod nesaf yn cael ei gynnal ar 30 Mehefin 2023 ac roedd CLILC wedi dweud y byddai'r Cadeiryddion a'r Is-gadeiryddion yn cael hyfforddiant. Trafodwyd yr ymgynghoriad ynghylch adroddiad Penn a chafwyd cyfle i ymateb yn ffurfiol i'r ymgynghoriad hwnnw.

Eitem 11 - Cytunwyd y byddai'r eitem ynghylch cysoni'r trothwyon ar gyfer rhoddion / lletygarwch ar draws pob awdurdod yng Nghymru yn cael ei hadolygu eto ymhen chwe mis gan ei bod bellach yn rhan o'r ymgynghoriad ynghylch adroddiad Penn. Byddai'r eitem yn cael ei hychwanegu at y Flaenraglen Waith.

Eitem 13 - Derbyniwyd tri chynllun hyfforddi arall oddi wrth Gynghorau Tref a Chymuned. Byddai trafodaeth bellach ynghylch hyn o dan yr eitem 'Hyfforddiant' ar yr agenda.

6 Cofnod o Gamau Gweithredu (Saesneg yn unig ar hyn o bryd)

CYTUNWYD i nodi'r Cofnod o'r Camau Gweithredu fel y'i cyflwynwyd, yn ddibynnol ar addasu'r ddogfen i gynnwys y materion uchod a oedd yn codi o'r cofnodiondocument with the matters arising above.

7 Ystyried ceisiadau am ollyngiadau gan y Cynghorwyr canlynol:

- a) Cynghorydd Gareth Lloyd, Cyngor Sir Ceredigion - Cais TB
Derbyniwyd cais dyddiedig 23 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Gareth Lloyd, Cyngor Sir Ceredigion, a oedd yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am y ffordd yr oedd Llywodraeth Cymru'n delio â TB. Darllenodd y Cynghorydd Lloyd gwmpas a thelerau drafft y Rhybudd o Gynnig arfaethedig i'r Pwyllgor. Nododd ei fod yn byw ar fferm y teulu, Clettwr, lle'r oedd yn ffermio defaid a gwartheg.

Gofynnwyd i'r Cynghorydd Lloyd adael y Siambr er mwyn i'r Pwyllgor ystyried ei gais.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Lloyd siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor a'i ystyried yn y cyfarfod ar 20 Ebrill 2023, ar y sail bod cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod (Rheoliad 2(f)).

Rhodddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 20 Ebrill 2023 ac unrhyw gyfarfodydd dilynol o'r Cyngor yn ôl yr angen, ond ni fyddai'r gollyngiad yn para fwy na chwe mis.

- b) Cynghorydd Euros Davies, Cyngor Sir Ceredigion - Cais TB

Derbyniwyd cais dyddiedig 23 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Euros Davies, Cyngor Sir Ceredigion, a oedd yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am y ffordd yr oedd Llywodraeth Cymru'n delio â TB. Roedd yn adeiladwr hunangyflogedig a oedd yn gwneud gwaith cynnal a chadw ar ffermydd a oedd yn cadw gwartheg. Roedd hefyd yn rhentu tir ac yn cadw praidd o ddefaid a cheffylau.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Davies siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor a'i ystyried yn y cyfarfod ar 20 Ebrill 2023, ar y sail bod cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod (Rheoliad 2(f)).

Rhodddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 20 Ebrill 2023 ac unrhyw gyfarfodydd dilynol o'r Cyngor yn ôl yr angen, ond ni fyddai'r gollyngiad yn para fwy na chwe mis.

- c) Cynghorydd Gwyn James, Cyngor Sir Ceredigion , Cais TB

Derbyniwyd cais dyddiedig 23 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Gwyn James, Cyngor Sir Ceredigion, a oedd yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am y ffordd yr oedd Llywodraeth Cymru'n delio â TB. Roedd yn ffermwr llaeth mewn partneriaeth â'i fab ym Mron y Glyn, Glynarthen.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd James siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor a'i

ystyried yn y cyfarfod ar 20 Ebrill 2023, ar y sail bod cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod (Rheoliad 2(f)).

Rhodddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 20 Ebrill 2023 ac unrhyw gyfarfodydd dilynol o'r Cyngor yn ôl yr angen, ond ni fyddai'r gollyngiad yn para fwy na chwe mis.

d) Cynghorydd Geraint Hughes, Cyngor Sir Ceredigion, - Cais TB

Derbyniwyd cais dyddiedig 24 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Geraint Hughes, Cyngor Sir Ceredigion, a oedd yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am y ffordd yr oedd Llywodraeth Cymru'n delio â TB. Roedd ganddo gysylltiadau â ffermwyr a oedd wedi'u heffeithio gan TB a'r ffordd y câi ei reoli yn y sector amaethyddol yng Nghymru.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Hughes siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor a'i ystyried yn y cyfarfod ar 20 Ebrill 2023, ar y sail na fyddai cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo yn niweidio hyder y cyhoedd yn y modd y mae busnes yr awdurdod perthnasol yn cael ei gynnal (Rheoliad 2(d)).

Rhodddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 20 Ebrill 2023 ac unrhyw gyfarfodydd dilynol o'r Cyngor yn ôl yr angen, ond ni fyddai'r gollyngiad yn para fwy na chwe mis.

e) Cynghorydd Wyn Evans, Cyngor Sir Ceredigion, Cais TB

Derbyniwyd cais dyddiedig 24 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Wyn Evans, Cyngor Sir Ceredigion, a oedd yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am y ffordd yr oedd Llywodraeth Cymru'n delio â TB. Roedd y Cynghorydd Evans yn bresennol yn y cyfarfod i gyflwyno ei gais. Roedd yn byw ar fferm y teulu, Nant Byr Uchaf, lle'r oedd yn ffermio defaid a gwartheg.

Gofynnwyd i'r Cynghorydd Evans adael y gynhadledd fideo er mwyn i'r Pwyllgor ystyried ei gais.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Evans siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor a'i ystyried yn y cyfarfod ar 20 Ebrill 2023, ar y sail bod cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod (Rheoliad 2(f)).

Rhodddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 20 Ebrill 2023 ac unrhyw gyfarfodydd dilynol o'r Cyngor yn ôl yr angen, ond ni fyddai'r gollyngiad yn para fwy na chwe mis.

f) Cynghorydd Gwyn Wigley Evans, Cyngor Sir Ceredigion- Cais TB

Derbyniwyd cais dyddiedig 23 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Gwyn Wigley Evans, Cyngor Sir Ceredigion, a oedd yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am y ffordd yr oedd Llywodraeth Cymru'n delio â TB. Roedd yn byw ar fferm y teulu, Benglog, lle'r oedd yn ffermio defaid a gwartheg.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Wigley Evans siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor a'i ystyried yn y cyfarfod ar 20 Ebrill 2023, ar y sail bod cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod (Rheoliad 2(f)).

Rhodddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 20 Ebrill 2023 ac unrhyw gyfarfodydd dilynol o'r Cyngor yn ôl yr angen, ond ni fyddai'r gollyngiad yn para fwy na chwe mis.

g) Cynghorydd Meirion Davies, Cyngor Sir Ceredigion - Cais TB

Derbyniwyd cais dyddiedig 23 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Meirion Davies, Cyngor Sir Ceredigion, a oedd yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am y ffordd yr oedd Llywodraeth Cymru'n delio â TB. Roedd TB a'r ffordd y câi ei reoli yn y sector amaethyddol yn cael effaith ar ffermio.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Davies siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor a'i ystyried yn y cyfarfod ar 20 Ebrill 2023, ar y sail bod cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod (Rheoliad 2(f)).

Rhodddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 20 Ebrill 2023 ac unrhyw gyfarfodydd dilynol o'r Cyngor yn ôl yr angen, ond ni fyddai'r gollyngiad yn para fwy na chwe mis.

h) Cynghorydd Ifan Davies, Cyngor Sir Ceredigion - Cais TB

Derbyniwyd cais dyddiedig 23 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Ifan Davies, Cyngor Sir Ceredigion, a oedd yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am y ffordd yr oedd Llywodraeth Cymru'n delio â TB. Roedd yn ffermwr bîff a defaid ym Mhonrhydfendigaid.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Davies siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor a'i ystyried yn y cyfarfod ar 20 Ebrill 2023, ar y sail bod cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod (Rheoliad 2(f)).

Rhodddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 20 Ebrill 2023 ac unrhyw gyfarfodydd dilynol o'r Cyngor yn ôl yr angen, ond ni fyddai'r gollyngiad yn para fwy na chwe mis.

i) Cyngorydd Bryan Davies, Cyngor Sir Ceredigion -Cais TB

Derbyniwyd cais dyddiedig 23 Mawrth 2023 oddi wrth y Cyngorydd Bryan Davies, Cyngor Sir Ceredigion, a oedd yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am y ffordd yr oedd Llywodraeth Cymru'n delio â TB. Roedd yn ffermwr gwartheg bíff.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cyngorydd Davies siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor a'i ystyried yn y cyfarfod ar 20 Ebrill 2023, ar y sail bod cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod (Rheoliad 2(f)).

Rhodddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 20 Ebrill 2023 ac unrhyw gyfarfodydd dilynol o'r Cyngor yn ôl yr angen, ond ni fyddai'r gollyngiad yn para fwy na chwe mis.

j) Cyngorydd Eryl Evans, Cyngor Sir Ceredigion - Cais TB

Derbyniwyd cais dyddiedig 23 Mawrth 2023 oddi wrth y Cyngorydd Eryl Evans, Cyngor Sir Ceredigion, a oedd yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am y ffordd yr oedd Llywodraeth Cymru'n delio â TB. Roedd hi'n ffermwr bíff a defaid yn ei phrif fan preswyl a dyna oedd prif fywoliaeth y teulu.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cyngorydd Evans siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor a'i ystyried yn y cyfarfod ar 20 Ebrill 2023, ar y sail bod cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod (Rheoliad 2(f)).

Rhodddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 20 Ebrill 2023 ac unrhyw gyfarfodydd dilynol o'r Cyngor yn ôl yr angen, ond ni fyddai'r gollyngiad yn para fwy na chwe mis.

k) Cyngorydd Rhodri Evans, Cyngor Sir Ceredigion - Cais TB

Derbyniwyd cais dyddiedig 23 Mawrth 2023 oddi wrth y Cyngorydd Rhodri Evans, Cyngor Sir Ceredigion, a oedd yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am y ffordd yr oedd Llywodraeth Cymru'n delio â TB. Roedd yn ffermwr bíff a defaid yn Nhregaron.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cyngorydd Evans siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor a'i ystyried yn y cyfarfod ar 20 Ebrill 2023, ar y sail bod cyfiawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod (Rheoliad 2(f)).

Rhodddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 20 Ebrill 2023 ac unrhyw gyfarfodydd dilynol o'r Cyngor yn ôl yr angen, ond ni fyddai'r gollyngiad yn para fwy na chwe mis.

l) Cynghorydd Catrin M S Davies, Cyngor Sir Ceredigion - Cais TB

Derbyniwyd cais dyddiedig 23 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Catrin M S Davies, Cyngor Sir Ceredigion, a oedd yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am y ffordd yr oedd Llywodraeth Cymru'n delio â TB. Roedd hi'n berchen ar fferm a oedd yn cael ei ffermio gan ei chwaer ac roedd ei phartner yn ffermwr.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd M S Davies siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor a'i ystyried yn y cyfarfod ar 20 Ebrill 2023, ar y sail na fyddai cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo yn niweidio hyder y cyhoedd yn y modd y mae busnes yr awdurdod perthnasol yn cael ei gynnal (Rheoliad 2(d)).

Rhodddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 20 Ebrill 2023 ac unrhyw gyfarfodydd dilynol o'r Cyngor yn ôl yr angen, ond ni fyddai'r gollyngiad yn para fwy na chwe mis.

m) Cynghorydd Ceris Jones, Cyngor Sir Ceredigion, - Cais TB

Derbyniwyd cais dyddiedig 23 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Ceris Jones a oedd yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am y ffordd yr oedd Llywodraeth Cymru'n delio â TB. Roedd ei thad-cu a'i brawd yn ffermwyr bïff.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Jones siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor a'i ystyried yn y cyfarfod ar 20 Ebrill 2023, ar y sail na fyddai cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo yn niweidio hyder y cyhoedd yn y modd y mae busnes yr awdurdod perthnasol yn cael ei gynnal (Rheoliad 2(d)).

Rhodddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 20 Ebrill 2023 ac unrhyw gyfarfodydd dilynol o'r Cyngor yn ôl yr angen, ond ni fyddai'r gollyngiad yn para fwy na chwe mis.

n) Councillor Wyn Thomas, Ceredigion County Council - TB application

Derbyniwyd cais hwyr dyddiedig 30 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Wyn Thomas, Cyngor Sir Ceredigion, a oedd yn gofyn am ollyngiad ynghylch y Rhybudd o Gynnig a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am y ffordd yr oedd Llywodraeth Cymru'n delio â TB. Roedd yn berchen ar wartheg.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Thomas siarad a phleidleisio ar y cynnig ynghylch TB a fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Cyngor a'i ystyried yn y cyfarfod ar 20 Ebrill 2023, ar y sail bod cyfiawnhad i'r aelod

gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod (Rheoliad 2(f)).

Rhodddwyd y gollyngiad ar gyfer cyfarfod y Cyngor ar 20 Ebrill 2023 ac unrhyw gyfarfodydd dilynol o'r Cyngor yn ôl yr angen, ond ni fyddai'r gollyngiad yn para fwy na chwe mis.

- o) Cyngorydd Euros Davies, Cyngor Sir Ceredigion

Nodwyd bod y cais wedi'i dynnu'n ôl.

- p) Cyngorydd Elizabeth Evans, Cyngor Sir Ceredigion

Derbyniwyd cais am ollyngiad dyddiedig 25 Mawrth 2023 oddi wrth y Cyngorydd Elizabeth Evans. Roedd y cais yn ymwneud â'r gwaith o amddiffyn prif harbwr Aberaeron a Phwll Cam rhag llifogydd. Roedd y Cyngorydd Evans yn dymuno cysylltu â'r swyddogion ar ran ei thrigolion i drafod gwahanol agweddau ar y gwaith ar yr harbwr gan ofyn unrhyw gwestiynau perthnasol. Roedd ei mam yn byw gyferbyn â Phwll Cam.

Roedd y Cyngorydd Evans yn bresennol yn y cyfarfod i gyflwyno ei chais.

Gofynnwyd i'r Cyngorydd Evans adael y gynhadledd fideo fel y gallai'r Pwyllgor ystyried ei chais.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cyngorydd Evans siarad yn unig ar y sail bod natur buddiant yr aelod yn golygu na fyddai cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn ymwneud ag ef yn niweidio hyder y cyhoedd wrth gynnal busnes yr awdurdod perthnasol; (rheoliad 2 (d)). Rhodddwyd y gollyngiad am gyfnod o 12 mis.

- q) Cyngorydd Elizabeth Evans, Cyngor Tref Aberaeron

Derbyniwyd cais am ollyngiad dyddiedig 25 Mawrth 2023 oddi wrth y Cyngorydd Elizabeth Evans. Roedd y cais yn ymwneud â'r gwaith o amddiffyn prif harbwr Aberaeron a Phwll Cam rhag llifogydd. Roedd y Cyngorydd Evans yn dymuno cysylltu â'r swyddogion ar ran ei thrigolion i drafod gwahanol agweddau ar y gwaith ar yr harbwr gan ofyn unrhyw gwestiynau perthnasol. Roedd ei mam yn byw gyferbyn â Phwll Cam.

Gofynnwyd i'r Cyngorydd Evans adael y gynhadledd fideo fel y gallai'r Pwyllgor ystyried ei chais.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cyngorydd Evans siarad yn unig ar y sail bod natur buddiant yr aelod yn golygu na fyddai cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn ymwneud ag ef yn niweidio hyder y cyhoedd wrth gynnal busnes yr awdurdod perthnasol; (rheoliad 2 (d)). Rhodddwyd y gollyngiad am gyfnod o 12 mis.

- r) Cyngorydd Matthew Vaux, Cyngor Sir Ceredigion

Derbyniwyd cais am ollyngiad dyddiedig 27 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Matthew Vaux. Roedd y cais yn ymwneud â'r trefniadau ynghylch casglu gwastraff yng Ngheinewydd a'r trafodaethau ynghylch lleoli a chyflenwi biniau cyhoeddus yn y dref. Roedd y Cynghorydd Vaux yn berchen ar siop tecawê a bwyty pysgod a sglodion *The Captains Rendezvous* yng Ngheinewydd.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Vaux siarad yn unig ar y sail bod natur buddiant yr aelod yn golygu na fyddai cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn ymwneud ag ef yn niweidio hyder y cyhoedd wrth gynnal busnes yr awdurdod perthnasol; (rheoliad 2 (d)). Rhoddwyd y gollyngiad am gyfnod o 12 mis.

s) Cynghorydd Matthew Vaux, Cyngor Tref Cei Newydd

Derbyniwyd cais am ollyngiad dyddiedig 27 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Matthew Vaux. Roedd y cais yn ymwneud â'r trefniadau ynghylch casglu gwastraff yng Ngheinewydd a'r trafodaethau ynghylch lleoli a chyflenwi biniau cyhoeddus yn y dref. Roedd y Cynghorydd Vaux yn berchen ar siop tecawê a bwyty pysgod a sglodion *The Captains Rendezvous* yng Ngheinewydd.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Vaux siarad yn unig ar y sail bod natur buddiant yr aelod yn golygu na fyddai cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn ymwneud ag ef yn niweidio hyder y cyhoedd wrth gynnal busnes yr awdurdod perthnasol; (rheoliad 2 (d)). Rhoddwyd y gollyngiad am gyfnod o 12 mis.

t) Cynghorydd Brett Stones, Cyngor Tref Cei Newydd

Derbyniwyd cais am ollyngiad dyddiedig 21 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Brett Stones ynghylch ceisiadau cynllunio ar gyfer llety gwyliau (llety hunanarlwyo, cabanau, carafanau ac ail gartrefi). Roedd yn berchen ar fusnes mordeithiau gwyllo Dolffiniaid, siop gwerthu Pasteiod a llety gwyliau yng Ngheinewydd.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Stones siarad a phleidleisio ar y sail nad oes gan lai na hanner aelodau'r awdurdod perthnasol neu bwyllgor yr awdurdod (yn unol â'r achos dan sylw) a fydd yn ystyried y busnes, fudd sy'n ymwneud â'r busnes hwnnw; (rheoliad 2 (a)). Rhoddwyd y gollyngiad am gyfnod o 12 mis.

u) Cynghorydd Jennifer Davies, Cyngor Tref Cei Newydd

Derbyniwyd cais am ollyngiad dyddiedig 21 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Jennifer Davies ynghylch ceisiadau cynllunio ar gyfer llety gwyliau gan gynnwys llety hunanarlwyo, ail gartrefi, podiau glampio a charafanau. Roedd ei merch-yng-nghyfraith yn berchen ar eiddo hunanarlwyo.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Davies siarad a phleidleisio ar y sail nad oes gan lai na hanner aelodau'r awdurdod

perthnasol neu bwyllgor yr awdurdod (yn unol â'r achos dan sylw) a fydd yn ystyried y busnes, fudd sy'n ymwneud â'r busnes hwnnw; (rheoliad 2 (a)). Rhoddwyd y gollyngiad am gyfnod o 12 mis.

v) Cynghorydd Julian Evans, Cyngor Tref Cei Newydd

Derbyniwyd cais am ollyngiad dyddiedig 21 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Julian Evans ynghylch ceisiadau cynllunio ar gyfer llety gwyliau gan gynnwys llety hunanarlwyo, ail gartrefi, podiau glampio a charafanau. Roedd yn berchen ar lety hunanarlwyo yng Ngheinydd

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Evans siarad a phleidleisio ar y sail nad oes gan lai na hanner aelodau'r awdurdod perthnasol neu bwyllgor yr awdurdod (yn unol â'r achos dan sylw) a fydd yn ystyried y busnes, fudd sy'n ymwneud â'r busnes hwnnw; (rheoliad 2 (a)). Rhoddwyd y gollyngiad am gyfnod o 12 mis.

w) Cynghorydd Sioned Davies, Cyngor Tref Cei Newydd

Derbyniwyd cais am ollyngiad dyddiedig 21 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Sioned Davies ynghylch ceisiadau cynllunio ar gyfer llety gwyliau gan gynnwys llety hunanarlwyo, ail gartrefi, podiau glampio a charafanau. Roedd ei thad yn berchen ar lety hunanarlwyo yng Ngheinydd

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Davies siarad a phleidleisio ar y sail nad oes gan lai na hanner aelodau'r awdurdod perthnasol neu bwyllgor yr awdurdod (yn unol â'r achos dan sylw) a fydd yn ystyried y busnes, fudd sy'n ymwneud â'r busnes hwnnw; (rheoliad 2 (a)). Rhoddwyd y gollyngiad am gyfnod o 12 mis.

x) Cynghorydd Tomas Davies, Cyngor Tref Cei Newydd

Derbyniwyd cais am ollyngiad dyddiedig 21 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Tomas Davies ynghylch ceisiadau cynllunio ar gyfer llety gwyliau gan gynnwys llety hunanarlwyo, ail gartrefi, podiau glampio a charafanau. Roedd yn Gyfarwyddwr ar Barc Gwyliau Pencnwc ger Ceinydd, Caerfelin yn Aberporth a New Minterton yn Ninbych-y-pysgod. Roedd ganddo hefyd ddau eiddo a oedd yn cael eu gosod ar rent yn ardal Ceinydd.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Davies siarad a phleidleisio ar y sail nad oes gan lai na hanner aelodau'r awdurdod perthnasol neu bwyllgor yr awdurdod (yn unol â'r achos dan sylw) a fydd yn ystyried y busnes, fudd sy'n ymwneud â'r busnes hwnnw; (rheoliad 2 (a)). Rhoddwyd y gollyngiad am gyfnod o 12 mis.

y) Cynghorydd Ywain Davies, Cyngor Tref Cei Newydd

Derbyniwyd cais am ollyngiad dyddiedig 21 Mawrth 2023 oddi wrth y Cynghorydd Ywain Davies ynghylch ceisiadau cynllunio ar gyfer llety gwyliau gan gynnwys llety hunanarlwyo, ail gartrefi, podiau glampio a charafanau. Ef oedd perchennog/Cyfarwyddwr Maes Carafanau Wern Mill, Gilfachreda, Ceinewydd. Roedd ganddo lety gwyliau – carafanau teithiol, carafanau sefydlog, cartrefi gwyliau a chabanau gwyliau. Roedd gan ei deulu hefyd lety gwyliau yn lleol. Gallai ceisiadau cynllunio gael effaith uniongyrchol neu anuniongyrchol ar ei fusnes (cadarnhaol neu negyddol). Gallai ei farn/penderfyniad gael ei ystyried yn unochrog neu'n ddiuedd gan y cyhoedd neu'r rhai a fyddai'n cyflwyno'r cais.

PENDERFYNWYD rhoi gollyngiad i'r Cynghorydd Davies siarad a phleidleisio ar y sail nad oes gan lai na hanner aelodau'r awdurdod perthnasol neu bwyllgor yr awdurdod (yn unol â'r achos dan sylw) a fydd yn ystyried y busnes, fudd sy'n ymwneud â'r busnes hwnnw; (rheoliad 2 (a)). Rhoddwyd y gollyngiad am gyfnod o 12 mis

8 Ffurflen gais am ollyngiad wedi'i diweddaru

CYTUNWYD i nodi'r newid a oedd wedi'i wneud i'r ffurflen gais am ollyngiad, fel y'i cyflwynwyd.

9 Diweddariad ar recriwtio Aelod Annibynnol i'r Pwyllgor Moeseg a Safonau

Dyweddodd y Swyddog Monitro fod y Cadeirydd presennol Mrs Caroline White wedi'i phenodi yn y lle cyntaf ar 30/7/2013 cyn iddi gael ei hail-benodi ar 30/7/2019. Byddai ei chyfnod yn y swydd yn dod i ben ar 29/7/2023. Nid oedd Mrs Caroline Wride bellach yn gymwys i gael ei hailbenodi.

O ganlyniad, roedd angen recriwtio aelod annibynnol newydd i'r Pwyllgor Moeseg a Safonau er mwyn cynnal cyfansoddiad y Pwyllgor, fel y nodir yng Nghyfansoddiad y Cyngor, ac fel sy'n ofynnol gan ddeddfwriaeth.

Yn dilyn y broses recriwtio, dewiswyd Gail Storr yn Aelod Annibynnol/Aelod Lleyg i'r Pwyllgor Moeseg a Safonau. Byddai'r aelod lleyg newydd yn cael ei phenodi am un tymor o 6 blynedd, gyda'r opsiwn i'w hailbenodi am ail dymor o 4 blynedd, hyd at ddim mwy na dau dymor gweinyddol yn olynol, gan gynnwys y tymor presennol (hyd at 10 mlynedd, hyd at 29 Gorffennaf 2032).

Penderfynodd y Cyngor, yn ei gyfarfod ar 26 Ionawr, gymeradwyo penodiad Gail Storr fel Aelod Annibynnol / Aelod Lleyg i'r Pwyllgor Moeseg a Safonau o 30 Gorffennaf 2023 hyd at 29 Gorffennaf 2029.

CYTUNWYD i nodi'r diweddariad a roddwyd.

10 Penodi Cadeirydd/Is-Gadeirydd

Dyweddodd y Swyddog Monitro mai hwn fyddai cyfarfod olaf y Cadeirydd presennol gan y byddai ei chyfnod yn y swydd yn dod i ben ar 24 Gorffennaf 2023. Awgrymwyd y gellid penodi Cadeirydd newydd o 01 Mai 2023 ymlaen

neu o 01 Mehefin 2023 ymlaen. Dywedwyd bod un Aelod annibynnol wedi cytuno i roi ei henw ymlaen, sef Mrs Caryl Davies.

Cynigiodd y Cynghorydd Gwyn Wigley Evans y dylai Mrs Caryl Davies gael ei phenodi'n Gadeirydd o 01 Mai 2023 ymlaen am gyfnod o bedair blynedd (1/5/23-30/4/27). Cafodd hyn ei eilio gan Mr Alan Davies.

Byddai cyfnod yr Is-gadeirydd yn ei swydd yn dod i ben ar 30 Gorffennaf 2023. PENDERFYNWYD gohirio'r penderfyniad ynghylch penodi Is-gadeirydd tan gyfarfod nesaf y Pwyllgor gan nad oedd yr Is-gadeirydd yn bresennol.

11 Adolygu Datganiad o Weledigaeth y Pwyllgor Moeseg a Safonau
Rhannwyd Datganiad o Weledigaeth presennol y Pwyllgor Moeseg a Safonau gydag aelodau'r Pwyllgor ar 22 Chwefror 2023.

Roedd Datganiad o Weledigaeth y Pwyllgor Moeseg a Safonau fel a ganlyn:

"Ein gweledigaeth yw y bydd gan bobl Ceredigion ffydd ac ymddiriedaeth fod pob un a etholwyd i weithredu mewn llywodraeth leol yn ein sir yn cynnal y safonau moesegol a moesol uchaf wrth wasanaethu eu cymuned".

Gofynnodd y Swyddog Safonau i'r aelodau rannu unrhyw sylwadau/newidiadau arfaethedig y byddent yn dymuno gweld yn cael eu gwneud.

Cafwyd yr ymatebion canlynol:

* Cytunodd tri aelod o'r pwyllgor fod y datganiad o weledigaeth yn dal yn addas i'r diben.

* Cynigiodd un o'r aelodau newid bychan a fyddai'n golygu ychwanegu "a busnesau" ar ôl "bobl".

CYTUNWYD i ohirio'r penderfyniad ynghylch geiriad y datganiad fel y gellid ystyried y cynnig i ychwanegu'r geiriau 'busnesau a sefydliadau' ar ôl 'bobl'.

12 Diweddariad ar faterion Panel Dyfarnu Cymru

CYTUNWYD i nodi dau o'r penderfyniad a wnaed gan Banel Dyfarnu Cymru. Roedd y rhain wedi'u hanfon ar e-bost ar ôl cyhoeddi'r agenda:-

- Y Cyn-Gynghorydd Sheila Jenkins, Cyngor Cymuned Sant Harmon
- Y Cynghorydd Paul Rogers, Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam, Cyngor Cymuned Brymbo

13 Diweddariad ar faterion yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus

CYTUNWYD i nodi cynnwys yr adroddiad a gyflwynwyd.

Dywedwyd bod cyfarfodydd Pwyllgor Moeseg a Safonau Cyngor Sir Penfro yn cael eu gweddarlleu ac y gellid defnyddio'r cyfarfodydd hyn fel adnodd hyfforddiant ar gyfer y Pwyllgor.

Cytunwyd hefyd y byddai'r adroddiad yn cael ei ddsbarthu i Glercod y Cynghorau Tref a Chymuned ar ôl iddo gael ei gyflwyno yn y Pwyllgor.

14 Hyfforddiant

Dywedwyd y byddai hyfforddiant diweddar y nghylch y Cod i Gynghorwyr yn cael ei gynnal ar gyfer y Cynghorwyr Sir ar 18 Mai 2023 fel y nodwyd eisoes o dan faterion yn codi.

Yn dilyn yr hyfforddiant ynghylch gwrandawiadau ym mis Medi 2022, byddai fideo o wrandawriad yn cael ei darparu fel y gellid ei ystyried. Dywedodd Caryl Davies y byddai gwyllo gwrandawriad go iawn yn rhoi persbectif gwahanol i'r Pwyllgor o ran cynnal gwrandawriad.

Roedd un deg chwech o Gynghorau Tref a Chymuned wedi darparu eu cynlluniau hyfforddiant. Dywedodd y Swyddog Monitro ei bod yn ofyniad statudol i'r cynlluniau hyfforddi gael eu cyhoeddi ar wefannau'r Cynghorau Cymuned. Dim ond yr hyfforddiant yr oedd yr aelodau wedi'i wneud oedd llawer o'r Cynghorau wedi'i nodi ac nid oeddent wedi darparu cynllun ar gyfer hyfforddiant y dyfodol.

Roedd y cynlluniau a ddarparwyd gan nifer o'r Cynghorau Tref a Chymuned yn gofyn am hyfforddiant diweddar ar y cod. Byddai hyn yn cael ei ddarparu yn 2024.

Byddai Cyngor Cymuned Llansantffraed yn derbyn hyfforddiant am y Cod Ymddygiad ar 2/5/23, yn dilyn argymhelliad Panel Dyfarnu Cymru ar ôl achos y Cyn-Gynghorydd Vaughan. Cllr Vaughan case.

15 Ystyried unrhyw gais arall am ollyngiad a dderbyniwyd ers cyhoeddi'r agenda

Roedd cais hwyr y Cynghorydd Wyn Thomas eisoes wedi'i ystyried o dan eitem 7.

16 Blaenraglen Waith

CYTUNWYD y byddai'r canlynol yn cael ei ychwanegu at y flaenraglen waith:-

- (i) Cysoni'r trothwyon o ran rhoddion / lletygarwch ar draws holl Awdurdodau Cymru;
- (ii) Y Datganiad o Weledigaeth – byddai'r eitem hon yn cael ei chynnwys ar agenda'r cyfarfod nesaf;
- (iii) Yr ymateb drafft a baratowyd gan y Swyddog Monitro i'r 20 cwestiwn sy'n rhan o ymgynghoriad Adolygiad Penn– byddai'r ymateb drafft yn cael ei ddsbarthu i'r Aelodau, fel y gellid darparu ymateb cydlynus erbyn diwedd mis Ebrill;

- (iv) Gweithdy gydag arweinyddion y grwpiau – roedd yn bosib y byddai'r gweithdy yn cael ei gynnal ym mis Mai 2023; byddai hyn yn dibynnu ar ba bryd y byddai'r arweinyddion ac Aelodau'r Pwyllgor ar gael;
- (v) Hunanwerthusiad - byddai'n cael ei ddosbarthu ym mis Mai 2023 a byddai'r canlyniadau yn cael eu cyflwyno yng nghyfarfod y Pwyllgor ym mis Mehefin 2023.

17 Unrhyw fater arall y penderfyna'r Cadeirydd fod arno angen sylw brysgan y Pwyllgor

Dywedodd y Cadeirydd mai hwn fyddai ei chyfarfod olaf fel Cadeirydd a diolchodd i Aelodau'r Pwyllgor a'r Swyddogion am eu gwaith a'u cymorth yn ystod ei chyfnod wrth y llyw. Dymunodd yn dda i'r Cadeirydd newydd wrth iddi ddechrau ar ei chyfnod yn y swydd.

Wrth ymateb, diolchodd y Swyddog Monitro a'r Aelodau iddi am ei holl waith caled a'i hymrwymiad i'r rôl gan nodi bod y Cadeirydd presennol wastad yn wybodus am y materion dan sylw.

Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Pwyllgor Safonau a Moeseg a gynhaliwyd ar Dydd Mercher, 28 Mehefin 2023

Cadeirydd: _____

Dyddiad: _____